

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
اداره پاسخگویی به سوالات دینی

احکام نماز عیدین

دوره آموزشی کارشناسان پاسخگویی به سوالات شرعی

گروه علمی احکام اداره پاسخگویی به سوالات دینی

(سال ۱۳۹۸)

در این نسخه تنها نظر چهار تن از فقها آمده است و مطالب کم کاربردتر نیز حذف شده است؛
(غیر قابل انتشار))

فهرست مطالب:

۳	احکام نماز عیدین
۳	حکم نماز عیدین
۳	زمان نماز عیدین
۳	جماعت یا فرادا خواندن نماز عیدین
۴	حضور زنان در نماز جماعت عیدین
۴	وظیفه مأموم در نماز جماعت عیدین
۴	دیر رسیدن به نماز عید
۵	اذان و اقامه نماز عیدین
۵	گفتن الصلاة قبل از نماز عیدین
۶	کیفیت خواندن نماز عیدین
۶	واجب بودن خواندن سوره
۶	نوع سوره در نماز عیدین
۷	واجب بودن انجام قنوتها
۷	گفتن ذکر خاص در قنوتها
۷	واجب بودن انجام تکبیرها
۸	انجام خطبهها بعد از نماز
۸	حضور فرد و گوش دادن به خطبهها
۸	جهر و اخفات در نماز عیدین
۹	مستحبات نماز عیدین
۱۰	مکروهات نماز عیدین
۱۰	شکیات در نماز عیدین
۱۱	سجده سهو در نماز عیدین
۱۱	قضای نماز عیدین
۱۱	تکرار نماز عیدین

احکام نماز عیدین

حکم نماز عیدین

خواندن نماز عید چه حکمی دارد؟^۱

در زمان حضور امام علیه السلام، واجب است و در زمان غیبت امام علیه السلام مستحب است (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

زمان نماز عیدین

ابتدا و انتهای وقت نماز عیدین چه زمانی است؟^۲

وقت نماز عید فطر و قربان از اول آفتاب روز عید تا ظهر عید است (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

جماعت یا فرادا خواندن نماز عیدین

آیا جماعت خواندن نماز عیدین، مشروعیت دارد؟^۳

در زمان ظهور امام علیه السلام باید به جماعت خوانده شود (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

در زمان غیبت امام علیه السلام:

بنابر احتیاط واجب، به جماعت نخوانند؛ ولی به قصد رجاء مانعی ندارد و اگر فقیه عادل یا مأذون از طرف او آن را اقامه کند، جماعت خواندن با او مانعی ندارد (حضرت امام).

احوط این است فرادا بخوانند و به جماعت خواندن آن به قصد رجاء اشکال ندارد. البته نمایندگان ولی فقیه که از طرف وی، مجاز به اقامه نماز عید هستند و ائمه جمعه منصوب از طرف او جایز است نماز عید را در عصر حاضر به جماعت اقامه نمایند (امام خامنه ای).

می توان به دو صورت جماعت و فرادا خواند (آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

۱. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، م ۱۵۱۶

۲. عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین؛ توضیح المسائل مراجع، مسئله ۱۵۱۷.

۳. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، مسئله ۱۴۰۷ و ۱۵۱۶؛ أجوبة الاستفتاءات رهبری، سؤال ۶۳۵.

حضور زنان در نماز جماعت عیدین

حضور زنان برای شرکت در نماز عیدین چه حکمی دارد؟^۴

احتیاط مستحب آن است، زیرا از رفتن به نماز عید خودداری کنند؛ ولی این احتیاط برای زن‌های پیر نیست (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

وظیفه مأموم در نماز جماعت عیدین

امام جماعت در نماز عیدین چه اعمالی را به جای مأموم انجام می‌دهد؟^۵

در صورتی که نماز عیدین را به جماعت انجام دهند، غیر از قرائت که امام از مأموم تحمّل می‌کند، بقیه ذکرها، تکبیرها و قنوت‌ها از مأموم ساقط نیست و باید آنها را به جا آورد (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

دیر رسیدن به نماز عید

اگر مأموم زمانی برسد که نماز عید شروع شده است، می‌تواند به نماز جماعت اقتدا نماید؟

الف) هنگامی برسد که امام تعدادی از تکبیرها را گفته باشد؛^۶

از همان جا اقتدا کند و تکبیرها و قنوت‌ها را با امام جماعت انجام دهد و بعد از آنکه امام به رکوع رفت، باید آنچه از تکبیرها و قنوت‌ها را که با امام نگفته خودش بگوید و رکوع را درک کند و اگر در هر قنوت یک بار بگوید: <سُبْحَانَ اللَّهِ> یا <الْحَمْدُ لِلَّهِ> و یا مانند آنها کافی است و اگر فرصت نبود، بنابر احتیاط لازم، نیت فرادا کند؛ هرچند احتمال دارد که کافی باشد فقط تکبیرها را بگوید و اگر به آن مقدار هم فرصت نبود کافی است متابعت کند و به رکوع رود (حضرت امام).
از همان جا اقتدا می‌کند و باقی تکبیرها و قنوت‌هایی که با امام بجا نیاورده را بجا می‌آورد و خودش را به رکوع امام می‌رساند (امام خامنه‌ای).

از همان جا اقتدا کند و تکبیرها و قنوت‌ها را با امام جماعت انجام دهد و بعد از آنکه امام به رکوع رفت، باید آنچه از تکبیرها و قنوت‌ها را که با امام نگفته خودش بگوید و رکوع را درک کند و اگر در هر قنوت یک بار بگوید: <سُبْحَانَ اللَّهِ> یا <الْحَمْدُ لِلَّهِ> و یا مانند آنها کافی است و اگر فرصت نبود، فقط تکبیرها را بگوید و اگر به آن مقدار هم فرصت نبود کافی است متابعت کند و به

۴. عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۴.

۵. عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۵.

۶. عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۷؛ امام خامنه‌ای، استفتاء خصوصی، شماره استفتاء: ۸۳۸۳۲

تاریخ استفتاء: ۲۶/۰۳/۱۳۹۷

ركوع رود (آيت الله سيستاني).

صحت اقتدا محل اشكال است و احتياط لازم در ترك است (آيت الله مكارم).

(ب) هنگام ركوع^۷

جواز الحاق به امام در حال ركوع، محل اشكال است (حضرت امام، آيت الله مكارم).

می تواند نیت کند و تكبير اول نماز و تكبير ركوع را بگوید و به ركوع رود (آيت الله سيستاني).

اذان و اقامه نماز عیدین

آيا اذان و اقامه برای نماز عیدین مستحب است؟^۸

نماز عیدین اذان و اقامه ندارد (حضرت امام، آيت الله مكارم، آيت الله سيستاني).

سوال: اگر امام جماعت برای نماز عيد فطر، اقامه بگوید، نماز او و سایر نمازگزاران چه حکمی دارد؟^۹

نباید اقامه بگوید؛ ولی اگر بگوید، نماز او و سایر نمازگزاران باطل نمی شود (امام خامنه ای)

گفتن الصلاة قبل از نماز عیدین

آيا گفتن سه مرتبه <الصلاة> در نماز عیدین مستحب است؟^{۱۰}

مستحب است و تفاوتی بین نماز جماعت و فرادی نیست (حضرت امام).

در نماز جماعت مستحب است و در نماز فرادی استحباب آن ثابت نیست (آيت الله سيستاني).

به امید مطلوبیت پروردگار بگویند و تفاوتی بین نماز جماعت و فرادی نیست (آيت الله مكارم).

۷. عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۷.

۸. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۹۱۶؛ عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۱۰؛ اجوبه الاستفتائات رهبری، سؤال ۶۳۷.

۹. اجوبه الاستفتائات رهبری، سؤال ۶۳۸.

۱۰. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۹۱۶؛ عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۱۰؛

کیفیت خواندن نماز عیدین

نماز عیدین چگونه خوانده می‌شود؟^{۱۱}

دو رکعت است: در رکعت اول، بعد از خواندن حمد و سوره، باید پنج تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر یک قنوت بخواند و بعد از قنوت پنجم تکبیر بگوید و به رکوع رود و دو سجده به جا آورد و برخیزد. در رکعت دوم، بعد از خواندن حمد و سوره، چهار تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر قنوت بخواند و تکبیر پنجم را بگوید و به رکوع رود و بعد از رکوع دو سجده به جا آورد و تشهد و سلام نماز را بخواند (حضرت امام، آیت الله مکارم).

دو رکعت است، که در هر رکعت بعد از خواندن حمد و سوره، بنابر احتیاط واجب سه تکبیر بگوید و بین هر دو تکبیر یک قنوت بخواند - هر چند بهتر است در رکعت اول پنج تکبیر و در رکعت دوم چهار تکبیر گفته و بین هر دو تکبیر یک قنوت بخواند - سپس تکبیر دیگری بگوید به رکوع رود، و دو سجده را بجا آورد و در رکعت دوم بعد از دو سجده تشهد بخواند و نماز را سلام دهد. (آیت الله سیستانی).

واجب بودن خواندن سوره

آیا در نماز عیدین بعد از حمد، خواندن سوره واجب است؟^{۱۲}

بله، خواندن سوره واجب است (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

نوع سوره در نماز عیدین

آیا در نماز عیدین بعد از حمد، خواندن سوره خاصی بیان شده است؟^{۱۳}

نماز عید سوره مخصوصی ندارد؛ هر چند بهتر است در رکعت اول، سوره الشّمس و در رکعت دوم، سوره الغاشیه خوانده شود و یا در رکعت اول، سوره الاعلی و در رکعت دوم، سوره الشّمس خوانده شود (حضرت امام، آیت الله سیستانی). نماز عید سوره مخصوصی ندارد؛ اگر چه بهتر است به امید ثواب پروردگار در رکعت اول، سوره الشّمس و در رکعت دوم، سوره الغاشیه خوانده شود و یا در رکعت اول، سوره الاعلی و در رکعت دوم، سوره الشّمس خوانده شود (آیت الله مکارم).

۱۱. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۲۵، مسئله ۱۵۱۹؛ عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، بالای مسئله ۱؛

سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۱، خاتمة: بعض الصلوات المستحبة، منها: صلاة العیدین

۱۲. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۲۴، مسئله ۱۵۱۹.

۱۳. عروة الوثقی، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۱؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۲۶، مسئله ۱۵۲۲

واجب بودن انجام قنوت‌ها

آیا انجام قنوت‌ها در نماز عیدین واجب است؟^{۱۴}

بنابر احتیاط واجب، باید انجام شوند (حضرت امام).

انجام دادن آنها واجب است (آیت الله مکارم).

بنابر احتیاط واجب دو قنوت در هر رکعت خوانده شود و بهتر است در رکعت اول، چهار قنوت و در رکعت دوم، سه قنوت انجام شود (آیت الله سیستانی).

گفتن ذکر خاص در قنوت‌ها

در قنوت‌های نماز عیدین چه ذکر خوانده شود؟^{۱۵}

هر ذکر و دعایی در قنوت‌ها خوانده شود، کافی است؛ ولی بهتر است (امام و آیت الله مکارم: به قصد امید ثواب) این دعا را بخواند:

«اللّهُمَّ أَهْلَ الْكِبَرِيَاءِ وَالْعِظْمَةِ وَأَهْلَ الْجُودِ وَالْجَبْرُوتِ وَأَهْلَ الْعَفْوِ وَالرَّحْمَةِ وَأَهْلَ التَّقْوَى وَالْمَغْفَرَةِ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الْيَوْمِ الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِينَ عِيداً، وَلِمُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) ذِكْراً وَشَرَفاً وَكِرَامَةً وَزَيْداً أَنْ تَصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَدْخُلَنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَخْرِجَنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا سَأَلْتُكَ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ وَأَعُوذُ بِكَ مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ عِبَادُكَ الْمُخْلِصُونَ»

واجب بودن انجام تکبیرها

آیا انجام تکبیرها در نماز عیدین واجب است؟^{۱۶}

گفتن تکبیرة الاحرام: واجب است (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

انجام تکبیرها بعد از خواندن سوره و قبل از قنوت‌ها:

الف. واجب است انجام شوند (حضرت امام، آیت الله مکارم).

۱۴. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۲۴، سؤال ۱۵۱۹؛ عروة الوثقی، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، قبل از مسئله ۱.

۱۵. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۲۴، مسئله ۱۵۲۰؛ عروة الوثقی، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، قبل از مسئله ۱.

۱۶. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۲۴، مسئله ۱۵۱۹؛ عروة الوثقی، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، قبل از مسئله ۱، استفاده شده از بخش کیفیت نماز عید؛ سیستانی، توضیح المسائل جامع، ج ۱، م ۱۸۷۲.

ب. بنابر احتیاط واجب سه تکبیر در هر رکعت - غیر از تکبیرة الاحرام و تکبیر رکوع - لازم است؛ و بهتر است بجای سه تکبیر، در رکعت اول پنج تکبیر و در رکعت دوم چهار تکبیر گفته شود (آیت الله سیستانی).

گفتن تکبیر، قبل از رکوع:

الف. واجب است انجام شود (حضرت امام، آیت الله مکارم).

ب. بنابر احتیاط واجب، انجام شود (آیت الله سیستانی).

انجام خطبه‌ها بعد از نماز

در زمان غیبت امام زمان علیه السلام، اگر نماز عید فطر و قربان به جماعت خوانده شود، آیا خواندن خطبه‌ها بعد از نماز واجب است؟^{۱۷}

ترک خطبه‌ها در زمان غیبت، جایز است (حضرت امام^{۱۸}، آیت الله مکارم).

احتیاط لازم آن است بعد از نماز، دو خطبه بخوانند (آیت الله سیستانی).

حضور فرد و گوش دادن به خطبه‌ها

آیا در زمان غیبت امام زمان علیه السلام، هنگام خواندن خطبه‌های نماز عیدین، حضور فرد و گوش دادن به خطبه‌ها واجب است؟^{۱۹}

خیر، واجب نیست (حضرت امام، آیت الله مکارم، آیت الله سیستانی).

جهر و اخفات در نماز عیدین

حکم جهر و اخفات در نماز عیدین چگونه است؟^{۲۰}

مستحب است نماز عید فطر و قربان را بلند بخوانند (حضرت امام، آیت الله سیستانی).

مستحب است نماز عید فطر و قربان را به امید ثواب پروردگار بلند بخوانند (آیت الله مکارم).

۱۷. عروة الوثقی، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، قبل از مسئله ۱؛ امام، تحریر الوسیله، نماز عیدین، بالای مسئله ۱؛ مکارم، توضیح المسائل، مسئله ۱۳۱۰.

۱۸. اگر نماز عید را به قصد رجاء و به جماعت خوانند، می‌توانند دو خطبه را هم بعد از آن به قصد رجاء بخوانند (امام).

۱۹. عروة الوثقی، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، قبل از مسئله ۱؛

۲۰. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۱۵۲۱ و ۱۵۲۵.

مستحبات نماز عیدین

چه چیزهایی در نماز عیدین مستحب است؟^{۲۱}

فقهاء عظام (رضوان الله تعالی علیهم) مواردی را در نماز عید فطر و قربان مستحب شمرده‌اند، مانند:

۱. غسل قبل از نماز.

۲. بلند خواندن قرائت.^{۲۲}

۳. بالا بردن دودست، در حال گفتن تکبیرها.

۴. بر زمین و هر چیزی که سجده بر آنها صحیح است، سجده کند، نه چیزهایی که غیر زمین هستند.

۵. در صحرا نماز بخواند؛ مگر در مکه معظمه که در مسجد الحرام افضل است.

۶. با حالت پیاده به نماز برود.

۷. پا برهنه برود.

۸. با وقار و آرامش برود.

۹. با عمامه سفید و قبا برود.

۱۰. در نماز عید فطر قبل از نماز، با خرما افطار کند.

۱۱. در نماز عید قربان بعد از نماز، با گوشت قربانی افطار کند.

۱۲. در عید فطر بعد از چهار نماز، یعنی نماز مغرب و عشاء شب عید و نماز صبح روز عید و نماز عید، تکبیرهای وارده را بگوید:

<اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا.>

در عید قربان، برای کسی که در منا نیست، بعد از ده نماز که اولین نماز، نماز ظهر روز عید و آخرین آن، نماز صبح روز دوازدهم ماه است و برای کسی که در منا می باشد، بعد از پانزده نماز که اولین آن، نماز ظهر روز عید و آخرین آن، نماز صبح روز سیزدهم ذی حجه است، تکبیرهای وارده را بگوید:

<اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا.>

<اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أْبَلَانَا.>

۲۱. عروة الوثقی، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۲.

۲۲. در بحث جهر و اخفات تفصیل مسأله ذکر شده است.

مکروهات نماز عیدین

چه چیزهایی در نماز عیدین مکروه است؟^{۲۳}

فقهاء عظام (رضوان الله تعالى علیهم) مواردی را در نماز عید فطر و قربان مکروه شمرده‌اند، مانند

۱. خروج با سلاح مگر در حالت خوف.

۲. خواندن نماز نافله قبل و بعد از نماز عید تا زوال ظهر.

۳. انتقال دادن منبر به صحرا، بلکه سنت است همان‌جا از گِل، منبر درست کنند.

۴. خواندن نماز زیر سقف.

شکّیات در نماز عیدین

حکم شکّیات در نماز عیدین چیست؟

شک در تکبیرها^{۲۴}:

اگر از محل آن تجاوز نکرده است، بنابر اقل بگذارد و چنانچه بعد معلوم شود که گفته بوده، اشکال ندارد و چنانچه از محل آن تجاوز کرده، به شک خود اعتنا نکند (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

شک در قنوت‌ها^{۲۵}:

اگر از محل آن تجاوز نکرده است، بنابر اقل بگذارد و چنانچه بعد معلوم شود که گفته بوده، اشکال ندارد و چنانچه از محل آن تجاوز کرده، به شک خود اعتنا نکند (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

شک در رکعات^{۲۶}: نماز باطل می‌شود (حضرت امام، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

۲۳. عروة الوثقی، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۳.

۲۴. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۱۵۲۹؛ عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۶؛ سیستانی، توضیح المسائل جامع، ج ۱، م ۱۸۷۵؛ مکارم، رساله جدید، مسئله ۱۳۱۱.

۲۵. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۱۵۲۹؛ عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین، مسئله ۶؛ سیستانی، توضیح المسائل جامع، ج ۱، م ۱۸۷۵؛ مکارم، رساله جدید، مسئله ۱۳۱۱.

۲۶. عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الشکوک التي لا اعتبار بها، مسئله ۱۵؛ سیستانی، منهج الصالحین، ج ۱، مسئله ۹۶۱.

سجده سهو در نماز عیدین

اگر در نماز عیدین که در زمان غیبت امام زمان علیه السلام خوانده می‌شود کاری انجام شود که سجده سهو پیش آید، آیا باید سجده سهو را به جا آورد؟^{۲۷}

سجده سهو لازم نیست (حضرت امام).

دو سجده سهو لازم است (آیت الله سیستانی).

بنابر احتیاط، باید بعد از نماز دو سجده سهو انجام دهد (آیت الله مکارم).

قضای نماز عیدین

آیا می‌توان در صورت نخواندن نماز عیدین، قضاء آن را به جا آورد؟^{۲۸}

خیر، قضاء آن ثابت نیست (حضرت امام، امام خامنه ای، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم).

تکرار نماز عیدین

آیا اقامه نماز عید توسط یک امام جماعت در بیش از یک مکان جایز است؟^{۲۹}

جواز تکرار برای نماز عیدین مشکل است (امام خامنه ای).

مشروعیت دوباره خواندن نماز عید فطر یا قربان ثابت نیست؛ بنابراین امام جماعتی که نماز عید را به جماعت خوانده، نمی‌تواند

آن را دوباره به جماعت برای گروه دیگری بخواند (آیت الله سیستانی).

مشکل است نماز عید را بتوان، در دو مکان به جماعت انجام داد (آیت الله مکارم).

۲۷. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، مسئله ۱۵۳۲.

۲۸. عروة الوثقی، کتاب الصلوة، فصل فی الصلوات المرغبات، فصل فی صلاة العیدین ؛ اجوبه الاستفتائات رهبری، سؤال ۶۳۶؛

۲۹. اجوبه الاستفتائات رهبری، سؤال ۵۶۹؛ مکارم، استفتائات جدید، ج ۱، ص ۸۹، سؤال ۲۷۱؛ مقام معظم رهبری، استفتاء خصوصی کتبی، شماره ۳۲۹۳؛ مکارم

شماره ۵۱۶۱؛ سیستانی، رساله جامع، مساله ۲۲۱۳.